

บทที่ 2

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมลภาวะทางเสียงจากโรงงาน ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

2.1 บททั่วไปเกี่ยวกับเสียง

เสียงนั้นมีประโยชน์แก่มนุษย์ในหลายประการ เช่น เสียงพูดทำให้เกิดภาษา เข้าใจกันได้ เสียงสัญญาณในการสื่อสารตลอดจน เสียงดนตรีซึ่งทำให้เกิดความสนุกสนาน ได้แต่อย่างไรก็ดี เสียงนั้นแม้จะให้คุณประโยชน์ดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ก็สร้างปัญหาที่ตามมา ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีสมัยใหม่และความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการคิดค้นสร้างเครื่องจักร เครื่องยนต์ และเครื่องกลต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการอุตสาหกรรม หรือใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ และเพื่อความสะดวกสบายในส่วนเอกชนด้วยเสียงที่เกิดจากเครื่องยนต์กลไกดังกล่าวนี้เองที่ก่อปัญหาด้านมลพิษทางเสียง เสียงนั้นโดยทั่วไป แม้จะไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ในทันทีทันใด แต่ก็ส่งผลต่อจิตใจ ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญได้ และถ้าได้ยินเสียงนั้นนาน ๆ ไปก็อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพจิต และร่างกายมนุษย์ได้¹

ศตวรรษที่ยี่สิบเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นศตวรรษของเสียง เนื่องด้วยอันตรายจากเสียงมาถึงจุดที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของมนุษย์ที่ได้รับเสียงดังมาก ๆ และบ่อย ๆ ด้วยได้ และแม้ว่าจะเป็นที่ประจักษ์กันถึงอันตรายของเสียงตั้งแต่ ค.ศ. 1830 แต่ก็มีได้มีการเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูญเสียการได้ยิน อันเป็นผลมาจากการทำงานและ/หรือ ความอึกทิกในย่านชุมชนซึ่งส่งผลให้เกิดอันตรายต่อระบบการได้ยิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรับเสียงในหูชั้นใน จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการหาแนวทางป้องกัน มิให้มีอันตรายของเสียงเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด²

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , กฎหมายสิ่งแวดล้อมหน่วยที่ 8 - 15 , พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2528) , หน้า 160.

² อรวรรณ ศิริรัตน์พิริยะ , สภาวะแวดล้อมของเรา (ปัญหามลภาวะเสียง) , หน้า 95 .

เสียงคืออะไร เสียงคือพลังงานที่เกิดขึ้นจากความสั่นสะเทือนของ โมเลกุลของอากาศ ที่ผ่านไปสู่อวัยวะรับฟังเสียง คือ หู³ คำในภาษาอังกฤษนั้นมีคำที่มีความหมายถึงเสียงอยู่ 2 คำ คือ NOISE กับ SOUND คำว่า NOISE⁴ นั้นโดยทั่ว ๆ หมายถึง Unwanted Sound (เสียงที่ไม่พึงปรารถนา) จากคำนิยามอันนี้เราสามารถแยกองค์ประกอบของ Noise ออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นคุณลักษณะ Unwanted กับส่วนที่เป็นปรากฏการณ์ทางกายภาพ คือ Sound และด้วยเหตุที่ Noise ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วนนี้เอง ทำให้การควบคุมเสียงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำ และเต็มไปด้วยอุปสรรคในการควบคุม เนื่องจากความลำบากในการแยก Noise ออกจาก Sound เพราะโดยลักษณะทางกายภาพแล้ว Noise ก็เป็น Sound ชนิดหนึ่งนั่นเอง⁵

คำว่า Sound⁶ นั้นหมายถึงการสั่นสะเทือนและการเคลื่อนตัวของอนุภาคแก๊สผ่าน มีขมในบรรยากาศทำให้เกิดเสียงขึ้นเราอาจจะนำเอา Sound มาวัดและวิเคราะห์อย่างละเอียดโดยเครื่องมือสำหรับวัดเสียง แต่เราก็จะไม่ได้ค่าความแตกต่างของเสียงที่เป็น Sound กับเสียงที่เป็น Noise เลยเพราะความแตกต่างที่สำคัญของ Sound กับ Noise นั้นไม่ได้อยู่ที่องค์ประกอบอื่น ๆ แต่อยู่ที่องค์ประกอบส่วนที่เป็นคุณลักษณะ คือ "ความไม่พึงปรารถนา" นั้นเอง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ปัจเจกชนจะใช้คุณลักษณะของตนสร้างความแตกต่างระหว่าง Noise กับ Sound ขึ้น ฉะนั้นจึงไม่ใช่ของง่ายที่จะหามาตรฐานที่จะชี้ลงไปให้ชัดได้ว่าส่วนไหนควรเป็น Noise หรือ "เสียงอันไม่พึงปรารถนา" เพราะว่าเสียงรบกวนของบุคคลหนึ่งอาจจะจะเป็นเสียงสวรรค์ของอีกคนหนึ่งก็ได้⁷

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประเทศกำลังพัฒนาได้ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมมากขึ้นทุกที เสียงจากเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องจักรก่อสร้าง เสียงเครื่องบิน

³ปัญญา สุทธิบดี , กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ , พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2532) , หน้า 93.

⁴มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า NAUSEA ซึ่งแปลว่า คลื่นไส้.

⁵ทิพย์ชนก รัตโนสถ , กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ , พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , ม.ป.ป.) , หน้า 49.

⁶ Sound มักจะใช้ในความหมายถึงเสียงที่มีความไพเราะ เช่น The Sound of Music.

⁷ทิพย์ชนก รัตโนสถ , กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ , หน้า 49.

หรือแม้แต่เสียงในบ้าน เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เครื่องทุ่นแรง เสียงดนตรี บางประเภทที่มีจังหวะกระแทกกระทั้น ฯลฯ เป็นต้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าผลของมลภาวะเสียงที่มีต่อมนุษย์ในรูปที่เห็นได้ชัดที่สุด คือ การทำให้เกิดการสูญเสียการได้ยิน⁸

2.2 บทวิเคราะห์ศัพท์

ในปัจจุบันนี้ผู้คนอาศัยอยู่ตามเมืองใหญ่ ๆ มักประสบปัญหาเดือดร้อนอันเนื่องมาจากเสียงรบกวนที่เพิ่มมากขึ้น เสียงรบกวนมาจากการจราจรที่คับคั่งทั้งทางถนน ทางน้ำ และทางอากาศ ตลอดจนเสียงรบกวนจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การได้รับฟังเสียงที่มีระดับสูง ๆ สามารถเกิดผลกระทบได้โดยตรง คือการสูญเสียการได้ยิน หรือโดยอ้อม ได้แก่ การรบกวนการสนทนา การพักผ่อน และการนอนหลับ⁹

2.2.1 เสียง

ก่อนที่จะพูดถึงความหมายของคำอื่น ๆ ผู้วิจัยขอพูดถึงความหมายของเสียงก่อน

เสียง คือความรู้สึกที่ผ่านมาจากหูอันเป็นผลเกิดจากการแปรเปลี่ยนความดันของอากาศซึ่งมักจะเกิดการสั่นของวัตถุ การเปลี่ยนแปลงความดันดังกล่าวเป็นส่วนสัดกับความดังของเสียงหรือเสียงคือการสั่นสะเทือนของโมเลกุลในอากาศทำให้เกิดคลื่นเสียงทำให้เราได้ยินเสียง¹⁰

เสียง คือ พลังงานที่เกิดจากความสั่นสะเทือนของ โมเลกุลของอากาศผ่านอากาศไปสู่อวัยวะรับเสียงคือ หู ในที่ที่ไม่มีอากาศเสียงจะไม่สามารถผ่านไปได้อันที่พูดกันก็ไม่ได้ยิน¹¹

⁸ กิตติ เอกอำพน , มลภาวะสิ่งแวดล้อม , (มกราคม 2529) หน้า 236 - 237.

(อัดสำเนา)

⁹ ประธาน อารีพน , "การกำหนดเสียงสำหรับชุมชน" , จดหมายเหตุสภาสิ่งแวดล้อม (มีนาคม 2520) : 10.

¹⁰ สมฤทธิ์ อินทราทิพย์ , สุขภาพสิ่งแวดล้อม , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์ , 2525) , หน้า 247.

¹¹ ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ , อาชีพสิ่งแวดล้อมและเทคนิคการจัดการความปลอดภัย , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษรการพิมพ์ , 2525) , หน้า 21.

"เสียง เป็นคำนามแปลว่า สิ่งที่ได้ยินด้วยหู" ^{12. 13}

ผู้วิจัยขอสรุปความของคำว่าเสียง คือ พลังงานที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของโมเลกุลของอากาศ ทำให้เกิดการแปรเปลี่ยนความดันของอากาศซึ่งมักจะเกิดการสั่นของวัตถุ ทำให้เกิดคลื่นเสียงผ่านอากาศไปสู่วัยวะรับเสียง คือ หู

2.2.2 โรงงาน

"โรงงาน" หมายความว่า อาคารสถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่สองแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่สองแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เพื่อใช้สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ หรือทำลายสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ¹⁴

แต่บางโรงงานอาจจะไม่ใช่เครื่องจักรหรือเครื่องจักรที่ใช้ในโรงงาน อาจจะมีกำลังไม่ถึงสองแรงม้า ก็เรียกว่าเป็นโรงงานเหมือนกัน ถ้าโรงงานนั้น ๆ มีคนงานทำงานอยู่ตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป โดยที่คนงานทั้ง 7 คนนี้ จะต้องเป็นคนซึ่งทำงานอยู่ในโรงงานเพื่อทำหน้าที่ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ หรือทำลายสิ่งใด ๆ ตามชนิดของโรงงานที่กฎหมายได้กำหนดไว้แต่คนงานที่ทำงานธุรการแม้จะทำอยู่ในโรงงานนั้น ๆ ก็มิได้นำมานับรวมเป็นจำนวนคนงาน 7 คนด้วย ¹⁵

ประเภทของโรงงานที่อยู่ในข่ายบังคับปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หมายถึง โรงงานที่ประกอบกิจการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2512 รวม 98 รายการ เป็นต้นว่า โรงงานป่นไบโชา โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับหิน กรวด ทรายหรือดินเหนียวสำหรับใช้ในการก่อสร้าง ฯลฯ ¹⁶

¹² พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 , พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ , 2525) , หน้า 836.

¹³ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชจำกัด , 2530) , หน้า 547 .

¹⁴ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 5 .

¹⁵ สุดาศิริ เอ่งพลูธนา , คำบรรยายกฎหมายแรงงานและอุตสาหกรรม , พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์ , 2530) , หน้า 256 .

¹⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 256 .

โรงงานที่ได้รับการยกเว้นไม่อยู่ในข่ายบังคับของพระราชบัญญัติโรงงานฉบับนี้ ได้แก่ โรงงานของทางราชการที่ดำเนินงานโดยทางราชการเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ หมายความว่า โรงงานดังกล่าวนี้จะไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติในเรื่องต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เลยไม่ว่าจะเป็นเรื่องขออนุญาตตั้งโรงงาน ขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ฯลฯ แต่ยังคงปฏิบัติตามกฎกระทรวงในเรื่องเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงงาน การป้องกันหรือระงับอันตรายที่อาจเกิดหรือเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน หรือเหตุรำคาญ การกำจัดสิ่งปฏิกูล การระบายน้ำทิ้งหรือการระบายอากาศ¹⁷

นอกจากโรงงานของทางราชการที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้แล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ยังมีอำนาจที่จะประกาศกำหนดให้โรงงานที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด หรือแต่เฉพาะในส่วนตัวส่วนหนึ่งก็ได้ โดยการประกาศเป็นประกาศกระทรวงและลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่สำหรับเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันหรือระงับอันตรายที่อาจเกิดหรือเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน หรือเหตุรำคาญ การกำจัดสิ่งปฏิกูล การระบายน้ำทิ้งหรือการระบายอากาศ จะไม่ได้รับการยกเว้นยังคงปฏิบัติอยู่¹⁸

โรงงานที่ได้รับการยกเว้นนั้น ได้แก่¹⁹

- (1) โรงงานที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาวิจัย สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรม
- (2) โรงงานของสถาบันการศึกษาที่ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมนักศึกษา
- (3) โรงงานที่ดำเนินงานเพียงเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการอื่น ซึ่งมีใช้กิจการโรงงาน
- (4) โรงงานที่ดำเนินงานอันมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว หรือ
- (5) โรงงานที่ดำเนินงานอันมีลักษณะไม่อาจเป็นอันตราย หรือรำคาญแก่

ผู้ใด

นอกจากโรงงานบางประเภทที่ได้รับการยกเว้นที่กล่าวมาแล้ว โรงงานอื่น ๆ จะต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้ทั้งหมด แม้ว่าจะเป็นโรงงานที่ได้รับบัตรส่งเสริม

¹⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 257 .

¹⁸ เรื่องเดียวกัน , หน้า 257 .

¹⁹ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 .

จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมหรือได้รับใบอนุญาตจากส่วนราชการอื่น เช่น เทศบาลแล้วก็ตามก็มิได้รับการยกเว้นแต่ประการใด ผู้ที่จะประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่ได้รับบัตรส่งเสริม หรือ ใบอนุญาตก็ยังคงต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2518, 2522 ได้กำหนดไว้ทุกประการ²⁰

2.2.3 ชุมชน

"ชุมชน น.หมู่บ้าน, กลุ่มคนที่มีอยู่ร่วมกันเป็นสังคม อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน"²¹

"ชุมชน น.หมู่บ้าน, กลุ่มคนที่มีอยู่ร่วมกันเป็นสังคมขนาดเล็กอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน"²²

ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของคำว่า ชุมชน คือ หมู่บ้านหรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน

2.3 ลักษณะและองค์ประกอบของเสียง

2.3.1 ลักษณะของเสียง

เสียงที่เกิดขึ้นนั้นอาจพิจารณาลักษณะของเสียงได้ 3 ประการ คือ²³

(1) Pitch คือความถี่ของเสียง (frequency of sound) วัดเป็น Cycle per second (cps) หรือคิดเป็นหน่วยเรียกว่า Hertz (Hz) เสียงที่มีความถี่มากจะเป็นเสียงสูง เสียงที่มีความถี่น้อยก็จะเป็นเสียงต่ำ

(2) Intensity หมายถึงความดังของเสียง (pressure of sound) เราใช้หน่วยเดซิเบลเป็นหน่วยวัด Decibel (dB)

(3) Quality คุณสมบัติของเสียง เสียงบางชนิดอาจดังเกินไประบกวนประสาททำให้จิตใจไม่ปกติ หรือเสียงสูงจนรู้สึกแสบในแก้วหู หรือเสียงค่อยเกินไปจนไม่ได้ยิน

²⁰ สุดาศิริ เอ็งพูลธนา , คำบรรยายกฎหมายแรงงานและอุตสาหกรรม , หน้า 263.

²¹ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 , หน้า 174 .

²² พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 , หน้า 275 .

²³ มุกดา ตฤณานนท์ , รายงานการสัมมนาปัญหาสภาวะแวดล้อมกับการอุตสาหกรรม , สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร : หน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัย , 2519) , หน้า 93 -94 .

เสียงบางอย่างน่าฟัง เช่น เสียงดนตรี ฟังแล้วมีความสุขสบาย อารมณ์ดีและจิตใจปลอดโปร่ง

2.3.2 องค์ประกอบของเสียง

เสียงที่เปิดอยู่ทุกวันในที่ต่าง ๆ กัน อาจทำให้หูของเราหย่อนสมรรถภาพในการได้ยิน และอาจทำให้หูหนวกได้ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง²⁴

- (1) ระยะเวลาที่รับเสียง
- (2) ความดังของเสียงมีมากหรือน้อย
- (3) ความถี่ของเสียง
- (4) เกี่ยวกับแต่ละบุคคลซึ่งบางคนมีความทนทานมาก บางคนก็เกิดหูพิการได้ง่าย

2.4 หูและการได้ยิน

หูแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ²⁵

1. หูส่วนนอก
2. หูส่วนกลาง
3. หูส่วนใน

เมื่อคนเราได้ยินเสียง คลื่นเสียงจะผ่านเข้าไปในช่องหู (External Ear) กระทบเยื่อแก้วหู (Tympanic membrane) เยื่อแก้วหูมีหน้าที่ปรับหรือกรองเสียงให้ปลอดภัย แล้วจึงปล่อยให้เสียงผ่านเข้าไปในหูส่วนกลาง การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความดังของเสียงจะทำให้เยื่อแก้วหูเกิดการสั่นสะเทือน และเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวของเยื่อแก้วหูจะถูกส่งต่อไปยังหูส่วนกลาง โดยผ่านกระดูกชั้นเล็ก ๆ 3 ชั้น กระดูกชั้นแรก คือ กระดูกฆ้อง ซึ่งติดอยู่กับเยื่อแก้วหู กระดูกชั้นที่ 2 คือ กระดูกทั่ง ซึ่งอยู่ระหว่างกระดูกฆ้องและกระดูกโกลน กระดูกชั้นที่ 3 คือ กระดูกโกลน ซึ่งเป็นส่วนนำเสียงไปสู่หูส่วนใน หรือคอเคลีย (Cochlea) ภายในหูส่วนใน จะเต็มไปด้วยของเหลวที่เคลื่อนไหวได้เนื่องจากการสั่นสะเทือนของปลายกระดูกโกลน การเคลื่อนไหวของของเหลวในหูส่วนในจะกระตุ้นเซลล์เล็ก ๆ ที่มีขน (Hair cells) ของคอเคลีย ซึ่งมีอยู่ประมาณ 20,000 เซลล์ ทำหน้าที่เปลี่ยนการสั่นสะเทือนให้เป็นสัญญาณไฟฟ้า, และส่งต่อไปยังปลายประสาทของเซลล์ขน เพื่อส่งต่อไปตามเส้นประสาทของการได้ยินไปสู่

²⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 95 .

²⁵ ณรงค์ ฅ เชียงใหม่ , อาชีพสิ่งแวดล้อมและเทคนิคการจัดการความปลอดภัย , หน้า 23 .

ประสาทส่วนกลางในสมอง และทำให้เกิดการได้ยินและเปลวออกมาให้เข้าใจ หูปกติสามารถรับเสียงตั้งแต่เสียงทุ้ม [เสียงที่มีความถี่ต่ำ ตั้งแต่ 16 HZ ไปถึงเสียงที่แหลมสุด (มีความถี่สูง) 20,000 HZ] ²⁶

ถ้าหูได้รับเสียงดังมาก ๆ จนเกินไป นอกจากจะทำให้เยื่อแก้วหูขาดได้แล้ว ยังทำให้เกิดความผิดปกติหรือความพิการ และไม่ได้ยินเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าสมัยนี้การแพทย์จะเจริญก้าวหน้าถึงกับมีการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงเยื่อแก้วหูได้ใหม่ แต่การทำก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากแล้ว และถ้าพิการนี้เกิดขึ้นกับปลายประสาทที่เกี่ยวกับการได้ยินแล้ว ไม่มีทางที่จะรักษาให้หาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุก ๆ คนควรคำนึงถึงให้มากในข้อนี้ ²⁷

2.5 แหล่งกำเนิดของมลภาวะทางเสียง

แหล่งกำเนิดของมลภาวะทางเสียง มีทั้งที่เกิดจากธรรมชาติเช่น เสียงฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เสียงกู่ร้องของสัตว์ป่า ²⁸ และมลภาวะทางเสียงที่เกิดขึ้นจากมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งแบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท

2.5.1 ประเภทที่ไม่เคลื่อนที่ ได้แก่เสียงจากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ²⁹ เสียงที่เกิดขึ้นเนื่องจากเครื่องยนต์ เครื่องจักร ขณะเดินเครื่องทำงานมีเสียงดังตั้งแต่ 60-120 เดซิเบล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในโรงงานและชนิดของเครื่องจักรที่ใช้ เช่น ถ้าโรงงานหลังคาเตี้ย พื้นที่ไม่กว้างพอจะทำให้เสียงนั้นดังมาก ฝาผนังพื้นเพดานถ้าบุด้วยวัสดุที่ดูดเสียงได้ดีจะทำให้ลดความดังของเสียงลงได้ ชนิดของเครื่องจักรแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันมาก เช่น เครื่องทอผ้าจะมีเสียงประมาณ 90-120 เดซิเบล เครื่องกรอผ้าประมาณ 82-95 เดซิเบล เครื่องกำเนิดไฟฟ้าประมาณ 95-120 เดซิเบล โรงงานตีเหล็กประมาณ 98-120 เดซิเบล เป็นต้น เสียงเหล่านี้ก่อให้เกิดความรำคาญและเป็นอันตรายต่อประสาทหูมาก ³⁰ ระดับเสียงที่เป็นอยู่ในโรงงานเหล่านี้ นอกจากจะเป็นอันตรายต่อคนงาน

²⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 95 .

²⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 24 .

²⁸ บัญญา สุทธิบัติ , กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ , หน้า 94 .

²⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 94 .

³⁰ สมฤทธิ์ อินทราทิพย์ , สุขภาพสิ่งแวดล้อม , หน้า 249 .

อย่างเห็นได้ชัดเจนแล้ว ยังอาจรบกวนและเป็นอันตรายต่อผู้อยู่ในบริเวณใกล้เคียงอีกด้วย ³¹

2.5.2 ประเภทเคลื่อนที่ แหล่งกำเนิดเสียงประเภทเคลื่อนที่ ได้แก่

(1) เครื่องบินรวมทั้งเครื่องบินพาณิชย์ เครื่องบินทหาร และเครื่องบินขนาดเล็กที่บินในระดับต่ำประมาณ 100 ฟุต จะมีระดับเสียงที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่หูคือ ระหว่าง 100-140 เดซิเบล แต่ระดับเสียงจะลดลงเมื่อความสูงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เสียงที่ดังแล้ว เครื่องบินที่มีความเร็วเหนือเสียงจะทำให้ความดันของอากาศเพิ่มขึ้นเป็นคลื่นทรงกลมที่แผ่ออกไป ซึ่งจะมีผลทำให้กำแพง หน้าต่าง และหลังคาสั่นไหวเพราะความอัดและการขยายของอากาศ อาจทำให้กำแพงพัง และหน้าต่างแตกได้ ³²

(2) รถยนต์ รถบรรทุก รถจักรยานยนต์ รถไฟ และเรือยนต์ต่าง ๆ เมื่อรถยนต์และรถบรรทุกวิ่งบนถนนที่มีตึก หรือห้องแถวสองข้างถนน เสียงจะสะท้อนกลับไปกลับมาซึ่งจะมีบางส่วนถูกกลืนไปข้าง บางส่วนกระจายออก แต่ส่วนที่สะท้อนกลับจำนวนซึ่งจะทำให้ระดับเสียงเดิมสูงขึ้นไปอีก รถบรรทุกขนาดใหญ่ที่ระยะ 10 ฟุต จะมีระดับเสียงประมาณ 98 เดซิเบล รถสามล้อเครื่องและรถจักรยานยนต์จะมีระดับประมาณ 90-100 เดซิเบล ซึ่งเมื่อรวมกันหลาย ๆ คัน ระดับเสียงจะเพิ่มขึ้นไปอีก เมื่อรวมกับเสียงสะท้อนก็จะเพิ่มความอึกทึกขึ้นมาอีก ถ้ารถวิ่งพร้อมกัน ระดับเสียงอาจขึ้นถึงระดับอันตราย คือ 120 เดซิเบล เสียงท่อไอเสียที่ถูกดัดแปลงให้ลดลงของรถยนต์ธรรมดา อาจขึ้นสูงถึง 100 เดซิเบล เสียงจากรถไฟประมาณ 100 ฟุต ระดับเสียงจะอยู่ในระดับ 90 เดซิเบล ในกรุงเทพมหานคร บนท้องถนนส่วนใหญ่มีระดับความดังของเสียงเกินกว่า 90 เดซิเบล ทั้งกลางวันและกลางคืน ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ถึง 5 เดซิเบล ³³

2.6 อันตรายจากมลภาวะทางเสียง

2.6.1 อันตรายต่อระบบการได้ยิน

เกิดขึ้นเนื่องจากอวัยวะรับเสียงของเรานั้นเป็นอวัยวะที่เล็ก ละเอียดอ่อนมากและมีการเคลื่อนไหวสั่นสะเทือนอยู่ตลอดเวลาที่ได้ยินเสียง หรือมีเสียงมากกระทบไม่ว่าเสียง

³¹ ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ , มลพิษสิ่งแวดล้อม , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าท์ จำกัด , 2525) , หน้า 145 .

³² บัญญา สุทธิบดี , กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ , หน้า 94 .

³³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 94 .

นั้นจะดังหรือด้อยเพียงใด เสียงยิ่งดังมาก ก็ยิ่งทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของอวัยวะรับเสียงมากขึ้น เสียงที่ดังมากเกินไปและดังอยู่นานจะทำให้เกิดการฉีกขาดทำลายเซลล์ประสาทและปลายประสาท ทำให้เกิดอาการหูตึง หูหนวกได้ อาจสรุปผลที่เกิดขึ้นได้ 3 แบบ คือ ^{34, 35}

(1) ทำให้เกิดตึงหรือหูอื้อชั่วคราว เนื่องจากเสียงที่ดังนั้นยังไม่ดังมากพอหรือนานพอที่จะทำให้เกิดการทำลายของปลายประสาทและเซลล์ประสาทอย่างถาวร ดังนั้นการเสียการได้ยินชนิดนี้อาจจะกลับคืนเป็นปกติได้ ถ้าได้พักจากการฟังเสียงดัง อาจคืนดีหลังจากพัก 2-3 ชั่วโมง แล้วก็ได้

(2) ทำให้เกิดหูตึง หูหนวกอย่างถาวร เนื่องจากเสียงที่ได้รับนั้นดังมากเกินไป จนถึงขั้นทำลายปลายประสาทและเซลล์ไปอย่างถาวร ทำให้การสูญเสียการได้ยินไม่อาจกลับคืนดีได้ แม้ว่าจะได้พักเป็นเวลานานแล้วก็ตาม

(3) อันตรายเป็นเฉียบพลัน ทำให้เกิดอาการหูหนวกไปทันทีทันใด หลังจากได้รับเสียงดังมากทันที เช่น เสียงระเบิด เสียงประทัด เสียงฟ้าผ่า เนื่องจากแรงสั่นสะเทือนมากจนเกิดการฉีกทำลาย ไม่แต่เพียงปลายประสาทและเซลล์ประสาทเท่านั้น แต่อาจทำให้แก้วหูฉีกขาดไปด้วย

2.6.2 ผลต่อสุขภาพทั่วไป แม้ว่าผลต่อสุขภาพทั่วไปนี้จะยังไม่อาจพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัด แต่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ว่าเสียงที่ดังมากเกินไปนี้เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างแน่นอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา เช่น มีความดันโลหิตสูง ทำให้เกิดโรคกระเพาะอาหาร ผิดปกติเกิดแผลในกระเพาะอาหาร อาจทำให้เกิดโรคหัวใจบางชนิด เกิดภาวะตึงเครียดและทำให้เกิดชีพจรเต้นผิดปกติ เกิดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ รวมทั้งอาจเกิดโรคต่อมไทรอยด์เป็นพิษได้ อาจทำให้เกิดอาการหดตัวของหลอดเลือดเล็ก ๆ เช่น ที่มือและเท้า และถ้าเป็นอยู่นานอาจเกิดอาการชาได้ ³⁶

³⁴ กองสนเทศและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, "เสียงรบกวน," เอกสารเผยแพร่ หน้า 1-2 .

³⁵ สุจิตรา ประสานสุข , "อันตรายของเสียงผลต่อการได้ยิน ต่อสุขภาพทั่วไป และต่อจิตใจ , " รายงานการสัมมนาเรื่องมลภาวะทางเสียง , หน้า 14-15 . (โรเนียว)

³⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 19 .

2.6.3 ผลทางด้านจิตใจ เสียงที่ดังมากเกินไปอาจกระตุ้นอาการทางประสาท ซึ่งอาจจะแฝงอยู่ในคน ๆ นั้น ให้ปรากฏขึ้นได้³⁷

ผลทางด้านจิตใจโดยทางอ้อมที่มีผลโดยเฉพาะกับประชาชนทั่ว ๆ ไปที่อาศัย อยู่ใกล้เคียงกับแหล่งกำเนิดของมลภาวะทางเสียงมี 2 ประการ คือ

(1) การรบกวนหลับนอน การหลับนอนถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งอัน หนึ่งของชีวิตและจำเป็นต่อสุขภาพ แม้ว่าคนหลาย ๆ คน อาจปรับตัวได้และสามารถนอนหลับใ้ นที่ซึ่งเสียงดังก็ตาม แต่บางคนก็ไม่อาจปรับตัวได้เลย ทั้งนี้ ขึ้นกับลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น และขึ้นกับลักษณะของเสียงที่รบกวนนั้นด้วย³⁸

(2) ความรำคาญจากเสียง เสียงที่ไม่พึงปรารถนาอาจก่อให้เกิดความ หงุดหงิดไม่สบายใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของเสียงนั้น ๆ ด้วย³⁹

2.6.4 เสียงรบกวนการทำงานและประสิทธิภาพของการทำงาน

จากการศึกษาพบว่าเสียงที่ดังติดต่อกันตลอดเวลา นั้นรบกวนประสิทธิภาพของ การทำงานน้อยกว่าเสียงที่ดังมาก ๆ แต่เป็นครั้งคราวและเสียงสูงรบกวนมากกว่าเสียงต่ำ โดย ทั่วไปแล้วผลจากเสียงมิได้ทำให้งานช้าลง แต่จะทำให้ความถูกต้องลดลงและอาจทำให้บดบัง เหตุการณ์ไม่คาดฝันที่เป็นอันตรายอื่น ๆ อย่างไรก็ตามเสียงที่ดังอาจทำให้คนที่นอน และ ง่วงนอนรู้สึกกระปรี้กระเปร่าขึ้นได้ คนที่จะถูกรบกวนโดยเสียงนั้นขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ลักษณะของงานและลักษณะของเสียงชั่วคราว⁴⁰

2.6.5 เสียงรบกวนต่อการติดต่อสื่อสาร

เสียงดังอาจขัดขวางการได้ยินสัญญาณอันตรายต่าง ๆ ได้ อาจทำให้เกิด อันตราย เกิดความไม่สะดวกในการพูดจา ติดต่อสื่อสาร เกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน สำหรับในเรื่องการสื่อสารนี้ เสียงที่ดังตลอดเวลาจะรบกวนมากกว่าเสียงที่ดังเป็นครั้งคราว⁴¹

³⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 19 .

³⁸ กองสนเทศและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, "เสียงรบกวน ," หน้า 2 .

³⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 2 .

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน , หน้า 3 .

⁴¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 3 .

2.6.6 ผลของ Ultrasonic Sound (ultraaudibale sound) เช่น เสียงเครื่องบินเจ็ท ความถี่ 15,000 หรือ 20,000 เสียงเหล่านี้ผ่านลงไปใต้น้ำจะทำให้แบคทีเรียสลายตัว กบและปลาจะตายภายในไม่กี่นาที ในการทดลองกับสัตว์ที่มีขนหนู และหนูตะเภาก็ตาย เมื่อได้รับเสียงชนิดนี้มาทางอากาศในความดังที่เกิน 150 เดซิเบล ซึ่งภายหลังพิสูจน์ได้ว่าเสียงชนิดนี้ถูกขนของสัตว์ Absorb เข้าไปและเปลี่ยนเป็นพลังงานเกิดความร้อนสูงขึ้นจนตาย แต่สำหรับคนไม่เป็นเช่นนั้น เพราะผิวหนังของคนไม่ Absorb เสียงเข้าไปจนเกิดอันตรายเช่นสัตว์มีขน แต่ถ้าผ่านลงไปใต้น้ำ ก็เป็นปัญหาที่น่าคิดอีกอันหนึ่ง ⁴²

2.7 ทฤษฎีและหลักกฎหมายที่คุ้มครองผู้เสียหายจากมลภาวะทางเสียง

ทฤษฎีและหลักกฎหมาย ที่คุ้มครองผู้เสียหายจากมลภาวะทางเสียงที่เกี่ยวข้องกับวิชานิติพนธ์ฉบับนี้ มีอยู่ 3 ทฤษฎี ที่จะนำมาวิเคราะห์คือ ทฤษฎีอำนาจรัฐ (The Police Power Theory) ทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อม (The Environmental Right Theory) และทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (A Theory of Strict Liability or Absolute Liability) ซึ่งมีรายละเอียดดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.7.1 The Police Power Theory

เมื่อเกิดมลภาวะทางเสียงโดยทั่วไปแล้วมักเข้าใจว่า เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้กระทำหรือผู้ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงกับฝ่ายผู้เสียหายหรือได้รับความกระทบกระเทือนจากมลภาวะทางเสียง แต่แท้จริงแล้วถ้าพิจารณาจากหลักกฎหมายจะเห็นได้ว่ายังมีฝ่ายที่เกี่ยวข้องอีกฝ่ายหนึ่งคือรัฐ (State) รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ใช่ในฐานะผู้ก่อความเสียหายหรือผู้เสียหาย แต่เป็นฝ่ายที่จะเข้ามาวางหลักเกณฑ์ และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายโดยกำหนดสิทธิ หน้าที่และวางมาตรการบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิ โดยอาศัยกลไกหรือกระบวนการที่รัฐมีอยู่ เช่น กระบวนการยุติธรรมทางศาล เพื่อลงโทษผู้ก่อความเสียหาย และจัดให้ผู้เสียหายได้รับการบำบัดเยียวยา (remedy)

อำนาจรัฐพิจารณาได้ในเบื้องต้นที่สุด คือ อำนาจในทางกฎหมายมหาชน

⁴² ศ.น.พ. มุกดา ตฤณานนท์ , "การศึกษาเรื่องของเสียงดังในโรงงาน ," เอกสารเผยแพร่ของห้องสมุด สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ , หน้า 3 .

(Public Law) เป็นที่ยอมรับกันว่ารัฐมีอำนาจชนิดหนึ่งเรียกว่า Police Power หรืออำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาเคยให้คำจำกัดความอำนาจรัฐเช่นว่านี้ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในทุกรัฐว่า หมายถึง อำนาจในทางสาธารณสุข จัดให้ราษฎรมีสวัสดิภาพ มีศีลธรรม มีสวัสดิการหรือความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งกล่าวโดยสรุปก็คืออำนาจปกครองราษฎรทั้งหลายให้มีความสุขนั่นเอง⁴³ ในระยะหลังเมื่อความคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นที่ยอมรับทั่วไป อำนาจเช่นว่านี้ จึงมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงอำนาจในการคุ้มครองชีวิตร่างกาย อนามัย ทรพยสันหรือเสรีภาพเท่านั้น แต่หมายถึงอำนาจในการจัดให้มีดุลยภาพของสภาวะแวดล้อมเพื่อช่วยอำนวยให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายและน่ารื่นรมย์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง Police Power ของรัฐได้ขยายไปถึงอำนาจในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการขจัดมลภาวะทางเสียงอีกด้วย อำนาจเช่นว่านี้ ในทางนิติบัญญัติแสดงออกโดยผ่านการตรากฎหมายเพื่อกำหนดสภาวะแวดล้อมและลงโทษผู้กระทำผิดที่ทำให้เกิดมลภาวะโดยอาจตราเป็นกฎหมายมหาชน ที่กำหนดหน้าที่และวางบทกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน เช่น ตราขึ้นในรูปของกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติอื่น ๆ ในทางมหาชน หรืออาจตราเป็นกฎหมายเอกชน เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนพระราชบัญญัติอื่น ๆ ในทางเอกชน ในส่วนของการใช้อำนาจรัฐทางบริหาร รัฐต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมสอดส่องดูแลและเร่งรัดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด (Law Enforcement) ตลอดจนจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการฟ้องร้องผู้กระทำผิด เพื่อรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งก็เท่ากับเป็นการรักษาไว้ซึ่งอำนาจรัฐประการหนึ่งด้วยนั่นเอง นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจรัฐฝ่ายตุลาการ ก็ต้องจัดให้มีองค์กรพิจารณาพิพากษา เมื่อมีการนำตัวผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวข้างต้นมาฟ้องร้อง

อำนาจรัฐเช่นว่านี้ย่อมอยู่ภายใต้ขอบเขตจำกัดบางประการด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอบเขตจำกัดในทางรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและต้องมีกระบวนการตรวจสอบว่า มีการใช้อำนาจรัฐเกินขอบเขตที่อนุญาตให้รัฐใช้อำนาจดังกล่าวนี้หรือไม่เพียงใดในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา โดยมีกรณีศาลสูงสุดวินิจฉัยให้กฎหมายบางฉบับ

⁴³License Cases , 5 How. , 504, 583 (1847) . ทฤษฎีอำนาจรัฐ (Police Power) เป็นทฤษฎีในกฎหมายมหาชนซึ่งรู้จักกันดีในประเทศที่ใช้ Common Law แต่ก็สามารถนำมาอธิบายอำนาจรัฐในทางกฎหมายมหาชนได้ โดยไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจของตำรวจตามรูปศัพท์ในภาษาอังกฤษแต่ประการใด เดิมทีอำนาจนี้เป็นส่วนหนึ่งในพระบรมเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์ แต่ในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง อำนาจทั่วไปของรัฐ ในฐานะผู้ใช้อำนาจอธิปไตย . ดู Mozley and Whiteley 's Law Dictionary , 1970, p.261 .

ขัดต่อรัฐธรรมนูญและใช้บังคับมิได้ แม้จะเป็นกฎหมายคุ้มครองสภาพแวดล้อมหรือมุ่งกำจัดมลภาวะทางเสียงก็ตาม เกณฑ์ที่สำคัญในกฎหมายอเมริกันประการหนึ่งก็คือ Due Process of Law ⁴⁴

สำหรับในประเทศไทยข้อจำกัดอำนาจรัฐในการออกกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมีไม่มากนัก การออกกฎหมายจึงอาจทำได้ในขอบเขตที่กว้างขวางแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้กระนั้นกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสภาพแวดล้อมหรือการกำจัดมลภาวะทางเสียงส่วนใหญ่ จะเป็น การอนุโลมใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วในเรื่องอื่น ๆ โดยอาศัยการตีความว่าเป็นเรื่องอยู่ภายใต้กฎหมายนั้น ๆ เช่น เมื่อบุคคลใดได้รับความเสียหายจากมลภาวะทางเสียงก็ปรับเข้ากับเรื่องละเมิดตามหลักทั่ว ๆ ไป และฟ้องให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบโดยถือว่าเป็นมูลละเมิด ซึ่งก็อาจพอใช้บังคับไปได้แต่ในทางปฏิบัติก่อให้เกิดปัญหาอยู่บ้าง เพราะหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น ในเรื่องละเมิด อาจนำมาปรับใช้ในกรณีมลภาวะทางเสียงได้ไม่เต็มที่เพราะพิสูจน์ความเสียหายซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญในกฎหมายละเมิดอาจทำได้ยากในกรณีได้รับความเสียหายจากมลภาวะทางเสียง "ถ้าหากจะถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ต้องนำสืบหรือพิสูจน์ก็ต้องนำเอาหลักกฎหมายเรื่องอื่นเข้ามาปรับใช้เป็นเรื่องความรับผิดเด็ดขาด หรือ Strict Liability อันเป็นที่รู้จักอยู่แล้วในกฎหมายเอกชนเรื่องละเมิด แต่ตามหลักกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวล" บทบัญญัติ Strict Liability เป็นข้อยกเว้น การปรับใช้ก็ต้องเป็นไปเท่าที่กฎหมายกำหนด เช่นในกรณีความเสียหายเกิดจากสัตว์ ยานพาหนะอันเดินด้วยเครื่องจักรกล และทรัพย์สินอันตราย การจะปรับเรื่องเสียงจากโรงงานอุตสาหกรรมให้อยู่ภายใต้หลักเดียวกันย่อมมีข้อจำกัด เว้นแต่จะบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่ใช้ Common Law เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อาจมีช่องทางที่ใช้อำนาจรัฐโดยผ่านทางศาล สร้างหลักกฎหมายขึ้นใช้บังคับได้เองค่อนข้างยืดหยุ่นและคล่องตัว ซึ่งก็น่าจะเป็นมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากมลภาวะทางเสียงที่น่าสนใจ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเอกชนที่ศาลสร้างขึ้น ดังนี้

2.7.2 ทฤษฎีสติธิในสิ่งแวดล้อม (The Environmental Right Theory)

สิทธิในสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิที่พัฒนามาจากสิทธิมนุษยชน (Human Right) ⁴⁵

⁴⁴ Edward S. Corwins, The Constitution : What It Means Today (New Jersey : Princeton University Press, 1973), p.388 .

⁴⁵ วิทิต มันทากรณ์, "สิทธิมนุษยชนและสิทธิปวงชนแสงสว่างจากความชุ่มฉ่ำ", วารสารกฎหมาย, 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2530, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 133 .

ซึ่งความมุ่งหมายที่แท้จริงของ เรื่องสิทธิมนุษยชนนี้ ก็เพื่อจำกัดอำนาจของรัฐหรือผู้มีอำนาจปกครองและเพื่อ ได้แย่งคัดค้านการใช้อำนาจของรัฐไม่ให้รัฐหรือผู้ใช้อำนาจปกครอง ใช้อย่างไม่มีขอบเขตและในเวลาต่อ ๆ มาได้ขยายเป็นสิทธิเรียกร้องต่อรัฐ ให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อยังให้ประชาชนมีหลักประกันขั้นต่ำสุดที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความผาสุก สิทธิมนุษยชน จึงครอบคลุมไปถึงสิทธิใหม่บางประการ เช่น สิทธิที่จะมีงานทำ สิทธิที่จะมีที่พักอาศัยอันถูกสุขลักษณะ สิทธิที่จะมีการพักผ่อนหย่อนใจ และรวมถึงสิทธิที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นพันธกรณีของรัฐ ที่จะต้อง เข้ารับภาระดำเนินการจัดให้มีหลักประกันดังกล่าวแก่ประชาชนพลเมืองของรัฐ⁴⁶

ทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อมนี้มีหลักเกณฑ์สำคัญว่า สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ความเป็นอยู่ของมนุษย์และบุคคลแต่ละคนเป็นผู้ทรงสิทธิที่จะสงวนรักษาและควบคุมคุณภาพของสิ่งแวดล้อม เพื่อความสุขสบายของตนเองได้ เมื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมถูกคุกคามเนื่องจากมลพิษก็สามารถบังคับการตามวัตถุประสงค์นี้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงว่าได้เกิดความเสียหายหรือภัยอันตรายขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สินและสุขภาพอนามัยของผู้คนมากน้อยเพียงใดหรือไม่⁴⁷

รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่น ได้นำหลักเกณฑ์นี้มาบัญญัติไว้ในมาตรา 13 ว่า "บุคคลทุกคนจะต้องได้รับการเคารพอย่างเอกรชน สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และการแสวงหาความผาสุกของประชาชน เหล่านี้จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างสูงสุดในการออกกฎหมายและในกิจการอื่น ๆ ของรัฐบาล จนถึงขอบเขตที่จะไม่ขัดต่อสวัสดิภาพของสาธารณะ"

และมาตรา 25 ว่า "บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานการครองชีพอย่างมีวัฒนธรรมและสุขสมบูรณ์อย่างต่ำที่สุด

ในทุกด้านของชีวิต รัฐจะใช้ความพยายามส่งเสริมและขยายสวัสดิภาพและความมั่นคงทางสังคมและสุขภาพของประชาชน"

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนี้ แม้จะไม่มีข้อความใดแสดงให้เห็นชัดถึงคำว่าสิทธิในสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่ในความหมายของ เนื้อความของทั้ง 2 มาตรานี้ ย่อมยืนยัน

⁴⁶ วีระ โลจายะ, กฎหมายสิทธิมนุษยชน, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522, หน้า 4-6 .

⁴⁷ รองศาสตราจารย์ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, นายเสถียร รุจิระวิเศษ, นายวินัย สมบูรณ์ และ นางสาวธนพรธณ สุนทร , การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดกองทุนทดแทนความเสียหายต่อสุขภาพจากมลพิษ , รายงานผลการวิจัยของคณะนิติศาสตร์ร่วมกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิญี่ปุ่น , สิงหาคม 2531 , หน้า 92 .

ได้ว่า ประชาชนมีสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และการแสวงหาความสุข โดยรัฐจะต้องให้หลักประกันแก่ประชาชนเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธินั้น ซึ่งถ้าจะพิจารณาในด้านของสิทธิในสิ่งแวดล้อมโดยตรงก็ย่อมจะกล่าวได้เช่นกันว่า สิทธิพื้นฐานที่ชาวญี่ปุ่นได้รับการคุ้มครองจากรัฐนั้น ย่อมจะหมายความรวมถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมด้วย ⁴⁸

สิทธิในสิ่งแวดล้อมนี้ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก กล่าวคือในเดือนพฤษภาคม 1972 Japan Federation of Bar Associations ได้เสนอร่างหลักพื้นฐานสิทธิในสิ่งแวดล้อมว่า "...สิ่งแวดล้อมควรจะเป็นของทุกคน จนกระทั่งปัจจุบันสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น อากาศ น้ำ แสงอาทิตย์ ความสงบเงียบ ธรรมชาติ ถูกพิจารณาว่าเป็นสมบัติธรรมชาติ ซึ่งได้รับการคุ้มครองว่าเป็นสิทธิอย่างน้อยมาก เมื่อสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรวดเร็ว และเป็นเวลานาน จึงต้องใช้ค่าใช้จ่ายที่สูงมากในการทำให้อากาศและน้ำบริสุทธิ์ สิ่งแวดล้อมที่คิดกันว่าเป็นสมบัติธรรมชาติ ควรจะได้รับการยอมรับในคุณค่าของมัน สิ่งสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ก็คือทำอย่างไรจึงจะรักษาคุณค่าของทรัพย์สินนี้ไว้ได้อย่างมีคุณค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ ⁴⁹

ในทางกฎหมาย สิ่งแวดล้อมมิได้ถูกกำหนดว่าเป็นสิทธิอิสระ สิทธิพิเศษที่จะได้จากสิ่งแวดล้อม ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในฐานะที่เป็นเจ้าของตามสิทธิในทรัพย์สิน การทำลายทรัพย์สินธรรมชาติโดยผลจากการใช้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำได้เพื่อความสะดวกแก่การใช้ทรัพย์สินนั้น จากหลักที่ว่า เจ้าของทรัพย์สินมีอำนาจที่จะใช้ทรัพย์สินของตนอย่างอิสระ เสรีจากท้องฟ้าสู่พื้นดิน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ที่จะห้ามทำลายสิ่งแวดล้อม เปรียบเสมือนหนึ่งว่าสิทธิในสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของอุตสาหกรรม ⁵⁰

ความคิดเช่นนี้สมควรที่จะเปลี่ยนแปลงได้แล้ว สิ่งแวดล้อมธรรมชาติดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าต่อมนุษย์ สมควรที่จะแยกจากความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยเด็ดขาด สิทธิที่จะใช้ทรัพย์สินธรรมชาติควรจะเป็นของทุกคน โดยไม่คำนึงถึงผู้ใดผู้หนึ่งจะเป็นเจ้าของ สิ่งแวดล้อมควรจะเป็นของทุกคน ไม่ใช่เป็นของคนใดคนหนึ่ง ⁵¹

⁴⁸ Julian Gresser , Koichiro Fujikura and Akio Morisima , Environmental Law in Japan , The MIT Press, London, England, 1981, pp. 141-146 .

⁴⁹ รศ. สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ, การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายต่อสุขภาพจากมลพิษ , หน้า 93 .

^{50, 51} เรื่องเดียวกัน , หน้า 94 .

สิทธิในสิ่งแวดล้อมตามที่กล่าวอ้างนี้หมายความว่า แต่เดิมกฎหมายจะดำเนินถึงความเป็นเจ้าของแห่งทรัพย์สิน จึงให้สิทธิอย่างกว้างขวางในการใช้ทรัพย์สิน แต่แนวความคิดในเรื่องนี้สมควรจะได้เปลี่ยนแปลงได้แสวงหาเหตุผลที่สิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นน้ำ อากาศ เสียง และแสงอาทิตย์ ทศนิยมภาพที่สวยงาม ไม่เป็นของคนใดคนหนึ่งแต่จะเป็นของทุกคน เมื่อสิ่งแวดล้อมถูกทำลายไป ผู้ทำลายย่อมต้องรับผิดชอบ⁵²

ในกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยการป้องกันการรบกวนต่อสาธารณะ (The Fundamental Law to Prevent Public Nuisance, 1967 amended in 1970, 1971, 1973, 1974, and 1983) ซึ่งบัญญัติขึ้นจากความคิดพื้นฐานของคณิสานุว่า สิ่งแวดล้อมที่ดีปราศจากมลพิษเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษยชาติ ทุกคนย่อมจะมีสิทธิอนุรักษ์ และควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้นได้ ถ้าหากมีการรบกวนมาตรฐานของสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลง มาตรการต่าง ๆ จะต้องมีขึ้นเพื่อการป้องกันแก้ไขและเยียวยาโดยรัฐ ซึ่งมาตรา 1 ของกฎหมายฉบับนี้บัญญัติว่า "...ในการป้องกันการรบกวนต่อสาธารณะ เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์และความเป็นอยู่ที่ดีงามของคนในชาติ การกำหนดแผนและนโยบายต่อการรบกวนสาธารณะและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่รวมถึงการป้องกันสุขภาพอนามัยของคนในชาติ โดยการกำหนดให้ชัดเจน ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการรบกวนต่อสาธารณะตลอดจนถึงนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันด้วย"⁵³

ในสหรัฐอเมริกาได้นำทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อมและทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาดมาประยุกต์ใช้เพื่อการเยียวยาปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น สิทธิในการฟ้องตามหลักกฎหมาย The Environmental Protection ด้วยเหตุที่กฎหมายกำหนดให้ประชาชนอเมริกันทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม⁵⁴

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้บัญญัติในเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรา 65 แห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย พุทธศักราช 2521 บัญญัติว่า "รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และพึงขจัดสิ่งเป็นพิษที่ทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน" จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าว เป็นแนวทางสำคัญที่รัฐบาลจะต้องดำเนินถึงการแสวงหามาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อไป ทั้งนี้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย

⁵² เรื่องเดียวกัน , หน้า 94 .

⁵³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 94-95 .

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 100 .

ทฤษฎีในเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมนี้เป็นสิ่งที่แสดงว่า สิทธิในสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ไม่น่าที่จะละเลยเนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่ดีจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นความจำเป็นต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎร รัฐจะต้องดูแล ปกป้อง มิให้สิ่งแวดล้อมที่ดีถูกทำลายไป และเมื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีถูกทำลายไปแล้ว รัฐต้องมีมาตรการที่จะลงโทษผู้ทำลายนั้น ตลอดจนมาตรการที่จะฟื้นฟูบูรณะให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนสู่สภาพเดิม

อย่างไรก็ตาม ปัญหามลภาวะทางเสียงซึ่งแม้ว่าเสียงจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ได้ด้วยความสะดวกสบาย ซึ่งมองลักษณะทางกายภาพแล้วปัญหามลภาวะทางเสียงมิได้เป็นตัวทำลายสิ่งแวดล้อมทางกายภาพก็ตาม แต่ผลที่ได้จากปัญหากลับกลายเป็นว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับโรงงานจะถูกทำลายแทน ซึ่งในส่วนนี้จัดว่าเป็นส่วนสำคัญในด้านความสะดวกและความเป็นระเบียบของชุมชนที่รัฐไม่ควรจะเพิกเฉย หรือมองข้ามไป ด้วยเหตุที่มลภาวะทางเสียงนั้น มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางจิตใจ

2.7.3 ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด

ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีความเห็นทางกฎหมายว่า "ผู้ใดก่อความเสียหายผู้นั้นต้องจ่าย (he who breaks must pay) ต่อมาความเห็นนี้ได้พัฒนามาเป็นหลักเกณฑ์ในความรับผิดชอบทางละเมิดว่า "ไม่มีความรับผิดชอบเมื่อปราศจากความผิด (never any liability without fault)" ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่จะรับผิดชอบละเมิดได้นั้นจะต้องปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดเว้นการกระทำโดยการหนึ่งโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำเช่นนั้นจริง ในเวลาต่อมาความคิดนี้ไม่อาจนำไปใช้ในการลงโทษได้ในทุกกรณี แนวความคิดในเรื่องความรับผิดชอบเด็ดขาด (rule of strict liability) จึงถูกกำหนดขึ้นโดยมีหลักเกณฑ์ว่า ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น และจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบ แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่ได้เป็นการกระทำผิดต่อศีลธรรม และไม่เข้าหลักเกณฑ์ของการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างชัดแจ้ง ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นก็ต้องรับผิดชอบ การที่บุคคลกระทำผิดไปจากมาตรฐานแห่งศีลธรรม เขาจะต้องมีสำนึกในความรับผิดชอบไม่ว่าจะกระทำโดยหรือปราศจาก "ความผิด" (with or without "fault") เพราะสาระสำคัญของความรับผิดชอบในกรณีใดกรณีหนึ่งย่อมหมายถึงการสร้างหลักเกณฑ์คุ้มครองสมาชิกในสังคม ซึ่งต้องเสี่ยงภัยอยู่กับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จึงเป็นเรื่องนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ละเมิดที่ว่าด้วยจงใจ (wrongful intent) หรือประมาทเลินเล่อ (negligence) ซึ่งจัดว่าเป็น "เงื่อนไขแห่งความผิด" (Conditional fault) กล่าวคือ ผู้กระทำจะไม่ถูกถือว่ามีความผิด เว้นแต่หรือจนกระทั่งการกระทำนั้นได้นำไปสู่สาเหตุบางประการแห่งอันตรายของผู้อื่น เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งความผิดนั้นแล้ว จึงจะถือว่าผู้กระทำต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นตั้งแต่นั้น ทั้งนี้หมายความว่า การกระทำนั้นก่อให้เกิด "ความเดือดร้อนต่อสาธารณะ (Public

nuisance)" ทั้งในหลักเกณฑ์ความรับผิดทางอาญาและทางแพ่งว่าด้วยละเมิดด้วย⁵⁵

นอกจากนี้ เมื่อปรากฏความยากลำบากในการพิสูจน์ความผิดจากการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ (intention or negligence) ของผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยเฉพาะในบางกรณีไม่อาจหาข้อจำกัดของการกระทำผิดอันเป็นเงื่อนไขแห่งความรับผิดทางแพ่ง (Condition of civil liability) ได้ด้วยเหตุบางประการ ดังนั้นหลักความรับผิดโดยเด็ดขาดจึงกำหนดให้เป็นกรณีข้อยกเว้นความความรับผิดในทางละเมิด โดยไม่ต้องพิจารณาถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งนี้ เพื่อคงไว้ซึ่งความแน่นอนแห่งกระบวนการยุติธรรม (the certainty of the administration of Justice) อีกประการหนึ่ง เมื่อความรับผิดส่วนบุคคล (personal responsibility) ในทางแพ่งเกิดปัญหาขึ้น แต่ไม่อาจจะนำไปใช้อ้างกับผู้ก่อให้เกิดความเสียหายได้เนื่องจากความไม่แน่นอนคลุมเคลือของพยานหลักฐาน (loose, inexact and ambiguous ways of witness) จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทฤษฎีความรับผิดทางละเมิดขึ้น โดยถือเอาสามัญสำนึกที่ว่าผลของการกระทำนั้นเป็นความผิดที่ผู้ก่อความเสียหายต้องรับผิด (individual responsibility)⁵⁶

ทฤษฎีความรับผิดโดยเด็ดขาดนี้เกิดจากแนวความคิดทางกฎหมายที่ว่า "ผู้ก่อความเสียหายผู้หนึ่งต้องจ่าย" โดยถือว่าเป็นหน้าที่โดยเคร่งครัดที่ผู้กระทำจะต้องระมัดระวังมิให้การกระทำของตนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายหรือความเสียหาย และเมื่อมีอันตรายหรือความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ได้รับความเสียหายก็ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่เกิดขึ้น ว่าเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เพียงแต่แสดงให้เห็นว่ามี ความเสียหายเกิดขึ้นจริงก็พอ ในขณะเดียวกันผู้กระทำเองกลับต้องมีภาระที่จะพิสูจน์ให้ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมิได้เกิดจากกิจกรรมหรือการกระทำของตน โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลตามทฤษฎีเงื่อนไข หรือทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมในหลักกฎหมายละเมิด เพราะถือว่าเป็นความรับผิดโดยเคร่งครัดที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องไม่กระทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากการกระทำของตน⁵⁷

⁵⁵ รศ.สุณีัย มัลลิกะมาลย์ และคณะ , การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายต่อสุขภาพจากมลพิษ , หน้า 96-97 .

⁵⁶ รศ.สุณีัย มัลลิกะมาลย์ และคณะ , การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายต่อสุขภาพจากมลพิษ , หน้า 96-97 .

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 98 .

จากเหตุผลและความเหมาะสมของทฤษฎีนี้ ทำให้ประเทศอุตสาหกรรมได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาล้างแวล้อม เป็นพิษและการเหยียวยาผู้ได้รับความเสียหายด้วย⁵⁸

ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาดนี้ แท้จริงได้นำมาใช้ในการพิจารณาคดีที่ฟ้องร้องเกี่ยวกับปัญหาล้างแวล้อม โดยเหตุที่หลักการฟ้องร้องนั้น สำหรับประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ บางประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น กำหนดว่าคดีที่เอกชนฟ้อง เรียกว่าเสียหายต่อผู้ทำให้เกิดความเสียหาย โดยมีมูลคดีในเรื่องล้างแวล้อมนั้น จะต้องใช้หลักเกณฑ์แห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ซึ่งกฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีละเมิดไว้ในมาตรา 420 ว่า "ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น" และโดยเหตุที่หลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ความรับผิดนั้นตามกฎหมายไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 บัญญัติว่า

"ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด ๆ เพื่อสนับสนุนคำฟ้องหรือคำให้การของตน ให้หน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้นตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง

แต่ว่า (1) คู่ความไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รู้จักอยู่ทั่วไป หรือซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ หรือซึ่งศาลเห็นว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้รับแล้ว

(2) ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่ฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่า ตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว"

เพราะเหตุว่า ความเสียหายอันเกิดจากมลภาวะทางล้างแวล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลภาวะทางเสียงนั้น ยากต่อการพิสูจน์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายและผลที่ตามมา ดังนั้น ถ้าลำพังจะพิจารณาเพียงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายในเรื่องละเมิดแล้ว เป็นที่เชื่อแน่ว่าผู้เสียหายจะหมดโอกาสที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน ทั้ง ๆ ที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจริง ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบเด็ดขาดจึง เป็นทฤษฎีหนึ่งที่สมควรจะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาคดีเกี่ยวกับล้างแวล้อม

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน , หน้า 98 .